

Jornada de Bones Pràctiques: El paper dels municipis en la lluita contra la segregació educativa

Document de síntesi Espai La planificació educativa en el marc del decret d'admissió

Intervencions principals:

- Anna Salmeron, cap del Servei d'Educació de l'Ajuntament de Sabadell
- Carme Pallès, cap de secció de Planificació i Escolarització de l'Ajuntament de Sabadell
- Helena Villar, tècnica d'educació de l'Ajuntament de Manresa

Conducció de l'espai

- Mireia Daniel Pérez, tècnica d'educació de la Gerència de Serveis d'Educació de la Diputació de Barcelona

1. La planificació com a funció estratègica de governança

El punt de partida del debat és un canvi de paradigma: la planificació educativa ha deixat de ser una tasca tècnica circumscrita a l'anàlisi de l'oferta i la demanda per convertir-se en una eina de governança. Això implica articular espais, instruments i agents al voltant d'un objectiu compartit: l'equitat.

Governança compartida

- El decret d'admissió (2021) ha estat un punt d'inflexió: incorpora l'equitat com a principi rector dels processos d'admissió i ha dotat els municipis d'eines i responsabilitats que reforcen el seu paper com a actors clau en la lluita contra la segregació com:
 - ✓ Programació de l'oferta amb criteris d'equitat.
 - ✓ Detecció prèvia de l'alumnat vulnerable i la reserva de places NEE.
 - ✓ Seguiment de la matrícula viva.
 - ✓ Corresponsabilitat institucional.
 - ✓ Major protagonisme dels espais de governança local (TLP, CGA, OME).
- La planificació requereix compartir diagnòstics, decisions, responsabilitats i formació entre tots els agents: ajuntament, Departament d'Educació, inspecció, centres, EAP, serveis socials i escoles bressol.
- La planificació educativa ha de recolzar-se en dades compartides i en espais estables de coordinació i decisió. Els mecanismes clau són la Taula Local de Planificació, la Comissió de Participació i la Comissió de Garanties. Sense espais de governança ben articulats, les dades i els instruments perden utilitat.
- La planificació educativa ha de permetre identificar tendències, riscos i oportunitats abans que es materialitzin, per tant capacitat d'anticipació i prevenció.

- Hi ha la impressió que l'administració general no consulta els municipis davant els canvis normatius i de procediment

Una planificació contínua, no estacional

- La planificació ha de dur-se a terme al llarg de tot el curs, no només durant el període de preinscripció. Cal identificar els moments de "fuga": al tancament del termini ordinari, durant la matrícula viva i en acabar la prescripció.
- L'índex de dissimilitud s'ha de mesurar, com a mínim, en tres moments diferents per detectar els obstacles en els avanços en equitat.

2. La cultura de la dada com a base del treball

Un dels elements més destacats de l'experiència de Sabadell és la construcció d'una cultura de la dada compartida entre tots els agents. Sense dades fiables, actualitzades i ben comunicades, la governança no és possible.

La informació relativa a la demanda, l'oferta, la distribució de l'alumnat vulnerable, la matrícula viva o els indicadors de segregació permet construir una diagnosi rigorosa de la realitat educativa local i orientar les decisions de manera transparent i fonamentada. Espais com la Taula Local de Planificació o la Comissió de Garanties d'Admissió esdevenen, en aquest sentit, instruments clau per convertir les dades en decisions compartides.

Qualitat , actualització constant i anticipació

- Les dades han d'estar disponibles en temps real. Sabadell actualitza les assignacions setmanalment i disposa d'un sistema que permet consultar l'assignació en qualsevol moment, sense dependència d'altres administracions.
- No s'ha de presentar cap dada de la qual no es tingui plena certesa. La credibilitat del sistema depèn de la qualitat de la informació.
- L'anàlisi de les dades demogràfiques, de la demanda escolar, de la matrícula viva, de la distribució de l'alumnat vulnerable o dels indicadors de segregació facilita una actuació preventiva que permet ajustar les mesures de planificació i evitar que els desequilibris es consolidin.

Democratització de la dada

- La dades no son patrimoni del servei d'educació: s'ha de traslladar a tots els agents en formats comprensibles. Sabadell elabora un dossier anual d'escolarització per a la ciutadania i presenta les dades al Consell Municipal amb un format estàndard que genera debat polític informat.
- El valor real de la dada rau en l'anàlisi, no en el nombre: s'han d'explicar les tendències i els contextos, no només les xifres.

Les dades generen coneixement i transformació educativa

- Les dades en el marc dels processos d'escolarització no només serveixen per programar places, sinó que poden alimentar estratègies municipals més àmplies, com els plans educatius d'entorn, les polítiques de lluita contra la segregació, els programes d'acompanyament educatiu o altres iniciatives de millora i innovació educativa.

- Quan les dades es posen a disposició del conjunt dels agents educatius i s'utilitzen per orientar les polítiques públiques, la planificació deixa de ser una funció estrictament administrativa i es converteix en una autèntica palanca de transformació educativa.

Instruments visuals per a la presa de decisions

- Mapa de rendes i centres: superposició de la renda de consum per zones (dades de l'Idescat) amb la distribució de l'alumnat vulnerable als centres. Permet identificar d'una sola lectura els desequilibris territorials.
- Flux de mobilitat familiar: gràfic que mostra, per a cada zona, cap a quins centres es dirigeixen les famílies en un període de 5 cursos. És una eina potent per entendre el comportament familiar i anticipar tendències.
- Aquests instruments són també útils per a altres àrees municipals (esports, serveis socials, urbanisme) i reforcen el valor de la planificació educativa com a política pública transversal.

Afinament progressiu del perfil de l'alumnat vulnerable

- S'afina l'alumnat NESE B més enllà de la categoria genèrica, amb l'objectiu de poder establir nivells de necessitat (1 a 5) que permetin una política de distribució més ajustada.
- Es recullen indicadors per anar afinant el perfil durant la matrícula viva, amb la previsió que a mig termini caldrà identificar necessitats més ajustades.
- S'amplia al primer cicle d'educació infantil (escoles bressol municipals) la mateixa lògica de detecció, reserva de places i distribució equilibrada que funciona a l'etapa obligatòria.
- La detecció precoç des del 0-2 permet que, quan l'alumnat arriba als 3 anys, ja s'hagi fet la major part del treball de distribució.

3. Els grups singulars com a mesura d'equitat: l'experiència de Manresa

Manresa porta tres anys implementant grups singulars amb una metodologia pròpia. L'article 61 del decret d'admissió es llegeix com una oportunitat per construir un marc local, no com una limitació normativa.

Tres condicions facilitadores

- Treball conjunt entre ajuntament i inspecció des de 2017: construcció d'una visió de ciutat compartida que fa possible que les mesures avancin sense bloquejos.
- Consens entre tots els centres —públics i concertats, primària i secundària—: la mesura s'entén com a responsabilitat de ciutat.
- Suport polític municipal sòlid i creació (gener 2025) d'una figura tècnica dedicada exclusivament a la implementació i el seguiment de les mesures contra la segregació.

Qui fa els grups singulars?

- Les famílies, no l'administració. L'ajuntament facilita, acompanya i proporciona un marc normatiu i uns criteris, però la iniciativa és sempre de les famílies.
- Aquesta apropiació és clau per a la sostenibilitat de la mesura: quan les famílies "se la fan seva", la defensen i en parlen a les xerrades informatives amb més credibilitat que qualsevol tècnic.

- Els grups singulars són una eina d'accés per a famílies ordinàries que, d'altra manera, optarien per sortir del sistema públic o del seu territori.

Críteris tècnics (curs 2025-2026)

- Centres receptors: aquells que superen en 10 punts la mitjana del percentatge d'alumnat amb NEE (I3 a 2n ESO per primària; 1r, 2n i 3r ESO per secundària). Cada any es calcula amb dades pròpies, sense esperar la tipificació del Departament.
- Mínims i màxims: mínim de 3 alumnes en centres d'una línia; 4 en centres de dues línies. Màxim del 50% de l'oferta inicial de places ordinàries, descomptant els germans. El màxim es redueix progressivament a mesura que creix el nombre de germans ordinaris al centre.
- Zonificació: a partir del proper curs, les famílies només podran fer grup singular en un centre de la seva zona educativa, per evitar el "turisme educatiu" entre zones.
- Compromís del claustre: els centres han de presentar un escrit d'accés a la mesura, validat per acord de claustre, per garantir que l'acollida és genuïna.

Seguiment i acompanyament

- Tres tipus de seguiment: Comissió de Garanties, seguiment de famílies de distribució equilibrada al cap de dos cursos, i trucades de valoració de l'experiència de les famílies assignades a centres que no eren la seva primera opció.
- L'acompanyament no acaba amb l'accés: cal fer seguiment dins el centre per evitar dinàmiques no desitjades entre famílies de grup singular i la resta. Diversos municipis apunten la necessitat d'un acompanyament post ingrés.
- El grup singular és només una eina per a l'accés: un cop al centre, la família és una família més, i això s'ha d'explicar bé des del primer moment.

4. Límits i reptes compartits

- **Incertesa estructural:** la planificació es fa sempre amb escenaris incomplets. Les variables demogràfiques (creixement, migració interna, tipus d'habitatge), les preferències familiars i els volums de matrícula viva introdueixen una variabilitat que cap model no pot eliminar del tot.
- **Segregació residencial:** la segregació escolar és inseparable de la segregació geogràfica i social. Les mesures educatives generen avanços lents, perquè actuen sobre una realitat estructural que les depassa.
- **Planificació sense la concertada:** fins ara, la major part dels municipis planifiquen l'oferta pública sense integrar sistemàticament la concertada. Cal abastar la totalitat del sistema; el decret de concerts és una tema pendent.
- **Centres en situació extrema:** hi ha centres que fa deu anys que estan al 100% d'alumnat vulnerable i que no aconsegueixen revertir la situació. Els grups singulars no són suficients per a aquests casos; calen accions de major abast.
- **El sistema d'assignació per primera petició:** mentre la primera opció tingui un pes determinant en l'assignació i no s'incorporin criteris de proximitat efectiva, els moviments estratègics de les famílies continuaran dificultant la distribució equilibrada.

- **Sobre oferta a la concertada:** en municipis amb una concertada sobredimensionada i les famílies en fuga de zones vulnerables acaben absorbides per una xarxa privada que no està subjecta als mateixos mecanismes de distribució.
- **Risc de gentrificació:** els grups singulars poden ser un factor de canvi positiu, però cal vigilar que no accelerin processos de gentrificació en centres de zones vulnerables. Les dades disponibles mostren que, entre els pocs centres que han millorat significativament, molts estan a Barcelona.

5. Idees força

A tall de resum, les idees que concentren el debat de l'espai:

La planificació no és una tasca puntual, és una funció estratègica permanent

Ha d'operar durant tot el curs, amb instruments que permetin identificar els moments i els llocs on es produeix la fuga.

La governança articula espais, processos i instruments i espais; sense ella, tot perd sentit

Dades excel·lents i mesures ben dissenyades resulten inútils si no hi ha consens, confiança i decisió compartida entre els agents.

La dada construeix evidències i coneixement. És un bé públic que s'ha de democratitzar

Cal generar cultura de la dada, treballar-la pedagògicament i posar-la a l'abast de la ciutadania, els responsables polítics i tots els agents educatius.

Els grups singulars també pensen en les famílies ordinàries

Són una eina per retenir famílies que, altrament, sortirien del sistema públic o del seu territori; no només per integrar alumnat vulnerable.

El món local és clau: el 0-3 és l'inici de la detecció, no el seu límit inferior

La distribució equilibrada ha de començar al primer cicle d'infantil. Quan l'alumnat arriba als 3 anys, el treball ja hauria d'estar fet.

La mesura correcta no existeix sense un equip i un lideratge adequat

Un centre amb un lideratge fort, un claustre convençut i un projecte singularitzat té moltes més probabilitats de revertir la segregació que un centre amb mesures imposades.